

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen III. De Contractibus in communi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

Tolet. 171. *Qui laesum honorem, aut famam non potest restituere, tenetur ne aliter compensare?* Toletus docet pecunia, aut alia re compensare debere. Ego cum Saa & aliis existimo tam pretiosam gemmam haud pecunia compensabilem. Unde qui non potest restituere famam, tenetur ad nihil. Petat ille veniam, & sufficit. Addiderim tamen virum illustrem, longè inferioris hominis debere pecuniâ ablatum honorem compensare, si aliter nō possit, aut pro Superiori nobilitate nō debeat.

se

172. *Num sit peccatum mortale cum onere restituendi quem seipsum infamare?* In re valde graui affirmo, cum falsò sibi delictum imputauit. Imò cum se verum dicendo infamat, potest mortale esse ex scandalo, vel damno secuto: alioquin lolum veniale est. *Quid si tormentorum timore se & alios infamat, & periculo mortis exponit?* Nec videtur condemnandus peccati, nec obligandus ad restitutionem. *Licet ne peccatum meum prode, cum alteri imputari video?* Licet, sed non teneris. Potes etiam tacere, cum crimen tibi imponitur, quod

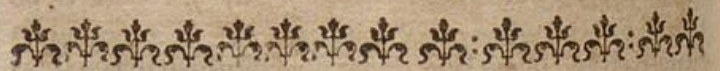
Molin. alius gessit. Ex Molina, Saa, & aliis.

Saa. 173. *Debetur restitutio fama cuidam persona bene de Republica merita, potest ne hac huiusmodi restitutionem remittere?* Potest; quia quilibet famæ aut honoris est dominus, dummodo Reipublicæ ipsius fama non lædatur. Si tamen remittat, infamator ab obligatione iustitiæ liberabitur. Saa.

Saa.

174. *Qui famam læsit alienam, tenetur ne cum suo maiori damno quam alteri de lit, restituere?* Tenetur, vti Valentia docet. Addit famosi libelli auctorem teneri per contrarium libellum restituere. Toletus autem affirmat lædentem famam interdum cum periculo vitæ debere restitutioni operam dare, vti si Regni, aut Reipublicæ fama restituenda.

Tolet.

EXAMEN III.

De Iustitia, circa materiam de Contractibus
in communi.

CAPVT PRIMVM.

De Contractuum essentia, & varietate. Vbi de
promissione.

S. I.
Contra-
ctus.

1. **Q**uid Contractus? Est actus externus inter duos vel plures ex consensu ipsarum, vltro citroque obligationem

gationem pariens saltem in foro conscientiae, modò non sit irritus iure naturae vel positivo.

2. *Quotuplex est Contractus?* Multiplex quidem. Alius *Onerosus*, per quem onus imponitur. Alius *Lucretivus* seu *Gratuitus*, quo aliquid promittitur, vel traditur absque pretio vel mercede, qualis est *Commodatum*, *Mutuum*, *Precarium*, *Depositum*, vel *Testamentum*. Alius fit in gratiam recipientis tantum, ut *Mutuum*. Alius in gratiam tradentis tantum, ut contingit in deposito plerumque. Alius fit in gratiam & bonum utriusque, ut *Emprio*, *Permutatio*, *Pignus*. Alius est simplex & absolutus, & alius conditionalis. Alius licitus, & alius illicitus. Alius perpetuus, alius temporalis. Alius *Nominatus*, seu qui proprium habet nomen, ut *emptio* & *venditio*. Alius *Innominatus*, qui proprio caret nomine. Cuius equidem innominati contractus quatuor sunt species. 1. *Do ut des*, v. gr. si tradas Antonio panem, ut ipse tibi vinum largiatur. *Facio ut des*, v. gr. si servias Petro, ut ipse te doceat. 3. *Do ut facias*, v. gr. si labores pro Ioanne, ut ipse det tibi panem. 4. *Facio ut facias*, v. gr. si Franciscus laboret pro te, & tu pro illo laborem impendas. Alius dicitur contractus *Bona fidei*, in quo iudex iudicat ex aequo & bono, non ex rigore legis, & iuris scripti. Alius dicitur *Stricti iuris*, in quo iudex iudicat ex rigore legis & pactionis adstrictus ad verba, qualis est *donatio*, *affecuratio*, &c. Alij contractus perficitur re ipsa, alij verbis, & requirunt certam verborum formam, qualis est *stipulatio*. Alij solo consensu perficiuntur exteriori utrimque explicato, qualis est *venditio*. Alius dicitur *Pactum nudum*, quod in sola conventionione consistit; & alius contractus *Vestitus*, qui maiorem habet firmitatem, & robur, quam habeat nudum pactum. Vestitur autem multipliciter. 1. *Re ipso*, ut si ex altera parte sit adimpletus. 2. *Verbis*, accedente forma stipulationis. 3. *Scriptura*, ut si quis sibi satisfactum esse fatetur. 4. *Iuramento* & specifico nomine contractus, ut sunt contractus nominati in suo genere perfecti. Alij denique *Quasi contractus* nominantur. Hi sunt *Tutela*, *cura*, *negotia gesta*, & alia quae fiunt ex aliquo officio, sed non confurgunt ex vero contractu.

3. *Quinam consensus ad contractum requiritur?* *Necessarius* §. 2. est consensus liber, promissorius expressus externo signo, *Promissio* formalis, vel virtualis.

4. *Quid est promissio, qua necessaria est contractus?* *Deliberata*, & *spontanea fidei obligatio* facta alicui, de re aliqua bona, & possibili.

5. *Sunt ne iure positivo aliqua irrita promissiones? Ita plane, vt quæ præbent occasionem peccandi, quæ libertatem disponendi de rebus suis tollunt, & similes.*

6. *Obligat ne interna promissio? Deo quidem facta obligat; quia & cognoscit, & acceptat; homini autem minime; quia non agnoscens non potest acceptare.*

7. *Externa autem obligat ne ante acceptationem? Minime nec iure naturali, nec positivo. Excipe aliquas priuilegiatas promissiones, v. gr. factam ciuitati ad reparationem factam vniuersitati, vel Ecclesiæ, aut Hospitali. Hæc enim etiam si non acceptentur obligationem ob commune bonum inducunt.*

8. *Obligat ne promissio externa acceptata, sub mortali? Si fit rei notabilis, obligat; & datur ei de iure Canonico actio.*

9. *Obligatur ne, qui non habet propositum promittendi, sed utitur promissoris verbis ad firmum propositum significandum? Non obligatur nisi ratione damni.*

10. *Obligat promissio acceptata de re illicita? Minime; quia nec huiusmodi res potuit promitti, nec acceptari.*

11. *Quid si causa ob quam promissio facta est non subsistat aut si verum, vel personarum mutetur status? Si arbitrio prudentis status ille mutatus illum euentum non comprehendat, & si causa non subsistat, non obligat acceptata promissio.*

12. *Contractus ex graui metu factus est ne irritus? Non est irritus quidem ipso iure: irritari tamen potest ab eo, qui passus est metum. Quid si leuis sit metus? Etiam ex leui, potest in conscientia foro irritari. Idem affirmo in distractionibus & remissionibus contractuum, & in reuerentiali metu, si minime coniunctæ sint, aut grauis offensionis timor. Id quod locum habet etiam suo modo in importunis precibus, quæ alia via repelli non possunt.*

de dissolutionibus

CAPVT II.

Quinam possint, aut non possint contrahere; & de restitutione ex contractu.

13. *Quinam possunt contrahere? Contrahere generaliter possunt qui bonorum administrationem habent.*

Possunt ne minores? Non possunt sine curatoribus, cum illis possint sicut & Pupilli cum Tutoribus. Perfecto absque curatoribus obligantur naturaliter, & in conscientia, aliquibus

bus casibus exceptis: possunt tamen beneficio restitutionis in integrum obligationem elidere.

14. *Possunt ne contrahere filij-familias?* Possunt de bonis Castrensibus, vel quasi Castrensibus; non de adventitiis, vel profectitiis. Si tamen & contrahant, & puberes sint, obligantur, & datur aduersus eos actio, tanquam minores læsi utantur restitutionis beneficio. *In seruis?* Non oritur ciuilis obligatio, sed tantum naturalis.

15. *Nun qui ipso iure bonis privati sunt contrahere possunt?* Possunt quidem ante latam sententiam; quia dominium bonorum suorum retinent, sed infectum, & affectum ea qualitate, ut post sententiam omnes contractus rescindantur, à die commissi criminis.

16. *Quid de contrahendi potestate Clericorum dicendum est?* De patrimonialibus, & quasi patrimonialibus contrahere possunt. In Beneficialibus autem de parte necessaria ad congruam sustentationem, possunt: de alia validi quidem contractus sunt, sed delinquent, si in vsus non pios expenderit. Porò immobilia Ecclesiæ bona alienare non possunt, ut neque mobilia pretiosa quæ possunt asseruari.

17. *Obligatur ne Monasterium ex contractu Religiosi?* Minimè obligatur ex contractu facto ultra traditam facultatem, & potest illum ratum non habere. Religiosus tamen qui sic contrahit, ob periculum alterius peccat grauitè, si graue periculum sit.

18. *Iam verò quisnam personis restitutio in integrum ex contractibus conceditur?* Porò restitutio in integrum non habet locum, quando contractus omnino irritus est. Si Minor læsus sit, gaudet priuilegio restitutionis, & durat vsque ad vigesimum nonum annum. *Complet* autem illi, de omnibus contractibus in minoritate factis. Aliis quoque conceditur, scilicet Ecclesiæ, Piiis locis, Communitati, Principibus supremis, Vniuersitati studiorum, Rusticis, & Mulieribus.

19. *Quandònam quis læsus dicitur?* Quando res vendita infra iustum pretium vel non debito tempore, vel facta donatio sine rationabili causa est.

20. *Possunt ne fructus percepti repeti?* Possunt quidem in contractu gratuito; in oneroso non, nisi quando iusto pretio res fuisset vendita.

CAPVT III.

De Contractus obligatione.

§.1. *Obligatio contractus.* 21. **Q**uidnam est obligatio? Vinculum, quo adstringimur ad aliquid dandum, vel faciendum, quæ quidem in honestate morali, & in necessitate fundatur.

22. *Quoruplex obligatio?* Duplex ex charitate, & ex iustitia. Iustitiæ autem obligatio vel est naturalis tantum, vel ciuili tantum, vel mixta ex vtraque. Oritur quidem ex contractu, vel quasi: & ex delicto, vel quasi.

23. *Obligat ne omnis contractus?* Obligat quidem in foro conscientiæ: iure positiuo aliqui irriti esse possunt. Obligatio autem ex contractu vel est in foro ciuili, vel in foro Ecclesiastico.

24. *Pactum ne obligat in utroque foro?* Obligat nudum non parit obligationem in ciuili, sed tantum exceptionem, & ius compensandi in foro conscientiæ; parit autem obligationem in Ecclesiastico; at nudum pactum iuratum etiam in ciuili obligationem parit. Porro obligatio hæc triplex habet fundamentum veritatem, præsumptionem, & penam.

Quando fundatur in præsumptione obligat ne in conscientia? Non, si à parte rei veritas non respondeat. Præsumptio autem est, vel quod lex non assistat actui, vel quod etiam illi resistat. *Quid si fundatur in poena?* Non obligat ante sententiam condemnatoriam criminis, & executoriam iudicis, si poena corporalis sit.

§.2. *Euictio.* 25. **Q**uid est actio? Ius prosequendi aliquid in iudicio, quod sibi debetur. Duplex quidem est, realis, & personalis, illa sequitur ipsam rem, hæc personam non egreditur.

26. *Quid est Euictio?* Ablatio rei habitæ emptione, vel alio contractu, interposito iudicis decreto. Habet locum in contractibus onerosis, vt emptione, permutatione, solutione debiti, diuisione hæreditatis, diuisione rei communis, promissione dotis, & aliis onerosis contractibus. Non in lucratiuis, excepta donatione, quæ à promissione incipiat, modò animus donantis talis fuerit, vt in euentu, quo res non esset sua, tantum dare voluerit. Conuentio efficere potest, vt locum habeat etiam in lucratiuis, sicut vt locum etiam non habeat in onerosis. Profectò Euictio multis in casibus locum non habet in venditione.

27. *Quandònam igitur non tenetur de Euictione venditor?*
Primò

Primo, si mora lite emptori non fiat venditori denunciatio illius ab emptore. 2. Si in contractu contra cautum fuerit. 3. Si emptor lata sententia contra eum, non appellauit ab ea, absente venditore. 4. Quando sententia iniusta. 5. Quando emptor permittit litem motam illi iudici, ad quem non pertinet. 6. Quando emptor sciebat rem esse alienam, nisi aliter conuentum. 7. Quando emptor rem emptam præscribere potuit. 8. Quando sua culpa amisit. 9. Si emptor hæreditatem vendidisset: tunc enim si res aliqua in particulari hæreditate euincatur, non tenebitur hæres de euictione.

CAPVT IV.

De Dolo in contractibus.

28. *Quid est Dolus?* Latè sumptus est executio solertiae aliquid agendo, vel omittendo, vnde alius rectè, aut non rectè in aliquo decipiatur. Profectò dolus malus est fallacia ad fallendum adhibita.

29. *Quotuplex dolus in contractibus?* Multiplex quidem. Vnus circa substantiam, alter circa accidentia. Alius dans causam contractui, alius incidens in contractum. Vnus ex proposito, alter absque voluntate contrahentium.

30. *Quandònam dolus lædit contractum?* Si fit circa substantiam, iure naturali contractus est irritus; si circa accidentia, validus, modò dolus non det causam contractui. *Quid si det causam?* Non est irritus iure natura, quando non est contra substantiam, nec iure positiuo, vt probabilius iudico; irritari tamen potest. Profectò si in contractum incidat, non irritat, sed est in facultate ^{Vna} decipiens, an velit stare, & resarcire pretium, an rescindere. Si proueniat à parte, & non sit contra substantiam, irritari potest; si à tertio, absolutè validus est: rescindi tamen potest errore patefacto, si grauitus sit, si onerosus, qui deceptus est, re integra, non tenetur implere: re non integra, tantum agi potest ad diminutionem pretij iuxta valorem rei cum illo defectu. Idem si dolus à se ipso proueniat. Porro *fraudatus* etiam multis modis esse potest.

decepti

CAPVT V.

*De Culpa in Contractibus, casu fortuito, & aliis
accidentibus.*§.1.
*Culpain
contra-
ctu.*31. *Q*uid est Culpa? Theologis peccatum, Iurisperitis de-
uiatio ab æquo & bono, quod communiter fit. Stri-
ctè autem sumpta, deuiatio est à bono, quod hominis diligen-
tia præuideri potuit: seu ommissio diligentia, quæ potuit ab
homine adhiberi, ex inconsideratione proueniens.32. *Quotuplex Culpa hæc?* Triplex, lata, leuis, & leuissima.
Prima est ommissio diligentia communis, secunda hominis
diligentis ommissio, tertia ommissio hominis diligentissimi.
Profectò contrahentes, iure naturali tenentur ex dolo, &
ex culpa lata: iure positiuo si contractus sint in bonum tan-
tùm recipientis, tenentur ex lata, & leui, & leuissima: si tan-
tùm in bonum dantis, ex lata tantùm: si in bonum utriusque
ex lata, & leui.§.2.
*Casus
fortuitus*33. *Q*uid est casus fortuitus? Inopinatus euentus rei,
quem humana prouidentia præuidere non potest, aut im-
pedire.34. *Tenetur ne in contractibus aliquis de casu fortuito?* Ne-
mo tenetur regulariter. Porro in tribus casibus teneri potest.
Primus, quando culpa præcessit casum, debet autem esse
talis, ut ea quis obligetur ex contractu, & casus ex illa con-
tingat. Secundus, quando quis esset in mora, & post moram
casus contingat. Tertius, si pactum intercedat de casu for-
tuito, requiritur autem expressio casus fortuiti, non enim
satis est ad omnem casum obligari. Cùm autem expressus
est, adhuc teneri non potest, si culpa aduersarij casus contin-
gat, si facto aduersarij incidat quis in casum fortuitum. Cùm
denique res traditur alteri æstimata, non propterea sequitur
eum teneri de casu fortuito; nam propter alios fines alioet
æstimatio fieri.§.3.
*Alia ac-
cidentia
in con-
tractu.*35. *Quanam alia accidentia contractibus assolent accidere,
quibus dicuntur non pure celebrari?* Iam aperio. Primum acci-
dens est, si fiant in diem, promittatur videlicet aliquid sol-
uendum in diem, & tempus futurum; siue autem dies apposta
certa sit, siue non, mortuo contrahente ante diem, transmitti-
tur creditum ad hæredes. Secundum si addatur conditio,
suspensio videlicet dispositionis; & quidem stando in solo
iure

ire naturæ, non impleta conditione vim contractus non habet. Si conditio sit possibilis, & contra substantiam contractus, aliquando illum vitiat, ut cum resistit initio actus impediendo consensum; aliquando habetur pro non adiecta; si verò non sit contra substantiam, seruanda est in utroque foro. *Conditio nunquam nubendi?* Habetur pro non adiecta, in fauorem matrimonij. *Conditio contrahendi cum aliqua?* Valida est, si modò licitè fieri possit. *Conditio, si Religionem ingrediatur?* Etiam valida est. *Conditio, si castè vixerit?* Si apposita sit à marito, vel consanguineo eius, significat statum viduitatis; si ab extraneo, vel consanguineo viduæ, non prohibet secundas nuptias, significat enim illicitæ libidinis prohibitionem. *Conditio, si nupserit, relinquo ducenta: si non nupserit, & religionem ingrediatur, centum?* Intuitu boni finis, valere potest. Si quid tamen donaretur alicui, vel legaretur simpliciter sub conditione nuptiarum, dato quod Religionem ingrediatur, totum Monasterio debetur. Tertium præterea accidens est modus, qui quidem moderatio quædam est adiecta dispositioni, vel executioni. Si impossibilis sit, habetur pro non adiecto; si possibilis, tunc si censeatur tanquam causa finalis, dispositio nulla est, modo non impleto, si tantum tanquam causa impulsiva, valet etiam si non impleatur. Quartum, est causa, id scilicet, propter quod tanquam præsens, vel præteritum dispositio fit. Si causa subsistat, & dispositio facta est ob eam finaliter, non valet. Quintum, est demonstratio, hoc est appositio signi alicuius ad rem ostendendam; si constat de voluntate testatoris, in conscientia illi standum est; regulariter tamen valet dispositio, quando constat de re, & persona, cui fit, esto circa alia erretur.

CAPVT VI.

Praxis circa materiam de Contractibus in communi
ex Societatis IESV Doctoribus.

36. **R**ogo, an contractus ille vulgariter Mohatra, quando §. I.
quis egens pecunia, emit pecunia credita à mercatore De Con-
merces pretio summo, & statim ei pecunia numerata pretio in- tracti-
firmoreuendit: licitus sit? Notat Rebellus p. 2. lib. 9. q. 7. num. 7. bus.)
in legibus Castellæ grauissimis pœnis prohiberi. Attamen Rebell.
iustus est, hisce seruatis: nullum pactum explicitum nec
implici

implicitum adhibendam. Pretium, quo venduntur merces, non sit maius summo; nec cum reuenduntur, non sit minus infimo; quia tunc iustum pretium tam in venditore, quam in reuenditore seruatur. At *Molina tom. 2. d. 310.* requirit vltimum, quod merces non vendantur ex intentione, infimo pretio reemendi. Porro *Salas tract. de empt. & vend. lib. 37. n. 4.* id non ob stare asseruit: quia vbi nihil ultra sortem in pactum deducitur, nec speratur in pretium, aut debitum de iustitia pro mutuo, nulla est vsura, etiam si auctorum principaliter intendatur.

Molin.

Salas.

37. *In magna annona penuria licet ne à Turcis, & infidelibus emere frumenta aliòsque cum illis inire contractus? Mercibus permutandis, licet; quia tempore necessitatis commercium cum infidelibus non censetur prohibitum, vti Suar. asseruit.*

Suar.

Vasq.

38. *Pœna conuentionalis contractuum debetur ne in conscientia ante iudicis sententiam? Non, auctore Vasquez, si debitor non sit in mora culpabili, vel si non sit pœna moderata.*

39. *Promisit pupillus, vel minor viginti & quinque annis contractu inuito, se soluturum: num teneatur? Minime, sed certè exceptione legis ciuilibis se potest defendere, dummodo contractum iuramento non obfirmarit. Quid si pupillus soluit, non debens, creditori? potest ne creditor in foro conscientia rem illam retinere? Potest, donec beneficio legis ciuilibis ab eo repetatur. Quid si pupillus, aut eius nomine tutor rem aliquam indebitè solutam repetere velint, & propter negligentiam iudicis recuperare non possint? Compensationem aliquam seu clam, seu palam facere non prohibentur. Omnia ex*

Laym. *Laymano.*

40. *Est ne validus contractus, in quo ius naturale seruatur, etiam si desit iuris humani solemnitas? Ita planè, nisi lex ita irritet contractum, vt etiam dominij translationem impediat, vt à pupillo. Cui tamen iudex rem illam attribuet per sententiam, licitè illam retinebit. Molina Sic.*

Molin.

41. *Certum est contractum minoris iuramento validari, vt dixisti: rogo, num ad huiusmodi contractum iuramento firmatum aetas pubertatis requiratur? Quidam requirunt. Ego autem cum Sanchez doli capacem esse solummodo requiro.*

Sanch.

42. *Maior cum minori contractum inuit, sine tutoris auctoritate: num uterque obligatur? Maiorem solummodo obligari docet Saa, minorique integram esse, non velle stare contractui.*

Saa.

43. Contractus inicitur communiter, Reipublica quidem vi-
li, sed de eius valore ob aliquem defectum auocatur: num an-
nullandus? Condemnari, ex eodem Doctore, non debet, nisi Saas
aperte constet esse illicitum; cum praesertim Respublica ex
potestate, quam habet in bona communia, credenda sit sup-
plere, si quid tali desit contractui.

44. Cum quis dolo inducitur ad contractum spirituales, ut
Religionem, vel Matrimonium, tenetur ne implere? Tenetur
(vti Saas cum Syluestro affirmat) nisi dolus huiusmodi sit, vt Saas
eo etiam prudens decipi posset; tunc enim putandum de-
fuisse omnino voluntatem contrahendi. Porro in tempora-
libus esse contractum inualidum existimo, si ei dolus causam
dedit, vti supra.

45. Defuit contractui consensus: potest ne post tempus adhi-
beri? Potest, & consequenter contractum validare.

46. In contractus instrumento non exprimitur omnia ne-
cessaria adhibita fuisse contractui: num valius habendus?
Profecto tempus longum facit praesumi ei omnia necessaria
adhibita.

47. Pactum contra bonos mores est ne validum? Minimè
etiam si iuramento muniatur. Imò existimo cum Saas pactum Saas
contra bonos mores haud iuramento firmari.

48. Expende quaso, quandònam promissio obliget, quandò-
nam minimè obligare videatur. Obligat quidem promissio, §. 2.
nisi res sint ita mutatae, vt si cogitasses ita futurum non pro- De pro-
missis. Aut si non habuisti animum te obligandi, sed so- missionis
lam proposuisti facere. Vix autem quis promittentiam obli-
gari intendit, nisi iuret aut instrumento stabiliat. Itaque cum
dicunt, *Faciam*, intelligunt, se facturos, nisi murentur; vo-
lunt enim libertate frui. Qui autem animum habet promit-
tendi, hoc ipso se obligat. Si tamen promissionem non im-
plet ex causa, quae sibi rationabilis videtur, non peccat mor-
taliter, nisi alioquin sequeretur scandalum, aut graue proxi-
mi damnum; tunc enim qui promissit, etiam de damno ten-
netur, quo solo quidam asserunt promissionem ex iustitia
obligare: alioqui solum ex fidelitate, & sine restituendi obli-
gatione. Potest & quis promissum negare ei, qui quod sibi
promissit, non praestat. Item cum sibi est perniciosum praes-
tare; aut ei, cui promissit, inutile; aut is per ingratitude-
nem fiat indignus? aut si est promissio vi extorta, & non fir-
mata iuramento; aut si non est accepta; aut est de te illi-
cita, aut donatio lege prohibita, v. gr. Simoniacae, aut de sol-
uenda usura; aut si promissum sit (secundum quosdam) ei;

A a qua

Molin. qui sit denunciatus excommunicatus. Omnia ex *Molina*, & aliis.

49. *Peccat ne mortaliter, qui promissionem legitime acceptam non seruat?* Scio promissionem acceptam legitime dici, quando quis, cui aliquid promittitur, vel significat se acceptare: vel praesens tacet; quia in fauoribus qui tacet consentire videtur. Quo in casu respondeo ex *Vasquez* 2. part. d. 85. cap. 6. num. 4. mortaliter delinquere promissionis acceptae violatorem; quia laedit iustitiam legalem, quae ad humanam societatem seruanda esse promissa disponit. Atet

Vasq.

Meratij mente tom. 2. de iust. d. 19. sect. 10. probabile puto acceptam promissionem non seruante solum venialiter delinquere, si ex non seruata detrimentum aliquod graue tertio non adueniat; quia non seruare in promissis fidem, non contra iustitiam, sed contra fidelitatem est: mendacium quidem est, quod si perniciosum non sit, veniale erit.

Merat.

50. *Fi tam quis gerit promissionem: quodnam piaculum perpetravit, non obligat in conscientia?* Secluso damno emergente, minime, quia promissio est quaedam veluti lex, quam sibi promittens imponit; lex autem non obligat, si non vult legislator. *Sanchez de Matr.* tom. 1. lib. 1. d. 9. num. 5. At *Vasquez* d. 6. de Matr. cap. 3. docet promissionem externam alteri insinuata naturalem inducere obligationem seruandi promissum.

Sanch.

Vasq.

51. *Obligat ne in conscientia promissio non acceptata, quam scio à iure civili irritam censeri?* Afferit *Sanchez* non obligare. At *Molina* de iust. tom. 2. tract. 2. d. 262. num. 16. obligare docet ratione iuris naturalis.

Sanch.

Molin.

52. *Scio aliquid mihi esse promissum, quod in iudicio postulare non possum: rogo an, in Molina praefata sententia, possim mihi occulte compensare?* Afferitiuè respondendum.

Molin

53. *Pauperi Ioanni promisi eleemosynam, possum ne inopi Petro tribuere?* Afferit *Sanchez* *summ.* tom. 1. lib. 4. cap. 49. num. 6. te posse alteri egentiori dare. *An applicare mihi pauperi* Non; quia eleemosyna est omnino ad alterum. Ex eodem *Doctore.*

Sanch.